

EHL-İ FETRET

“Her ümmet için bir resul vardır.” “Her kavim için bir yol gösterici vardır” gibi ayetler, bütün ümmetlere, kavimlere peygamber gönderildiğini ifade eder. (Yunus, 47 ve Ra’d, 7) Bununla beraber, Hz. İsa’dan Peygamberimize gelinceye kadarki dönemde olduğu gibi, peygambersiz dönemler de olmuştur. Fetret denilince öncelikle bu dönem akla gelir. Ama fetret ehli bunlarla sınırlı değildir.

“...Ehl-i fetret, ehl-i necattırlar. Bil’ittifak, teferruattaki hatiatlarından muahazeleri yoktur. İmam-ı Şâfiî ve İmam-ı Eş’arîce; küfre de girse, usûl-i imanîde bulunmazsa, yine ehl-i necattır. Çünkü teklif-i İlâhî irsal ile olur ve irsal dahi, ittıla’ ile teklif takarrur eder. Madem gaflet ve mürur-u zaman, enbiya-i salifenin dinlerini setretmiş; o ehl-i fetret zamanına hüccet olamaz. İtaat etse sevab görür, etmezse azab görmez. Çünkü mahfî kaldığı için hüccet olamaz.” (Mektûbat)

Bilittifak (ittifakla) ifadesi üzerinde durmak gerekir. Her iki mezhebe göre de ehl-i fetret amelî hükümlerden yani emir ve yasaklardan sorumlu değildirler. Bu hususta ittifak vardır. İman hususunda ise iki mezhep farklılık arz eder.

Maturudî ve Eş’arî imamları, **“Biz bir resul gönderinceye kadar azap verici olmayız”** meâlindeki âyet-i kerimede geçen resul ifadesine farklı izahlar getirmişlerdir.

Maturudî mezhebine göre, akıl doğru ile yanlış ayıracak bir kabiliyettir. Onun için akıllı olan her insan, yaratıldığını bilir ve kendisini bir yaratanın olması gerektiğine inanmaktan sorumlu olur. Fakat, ibadete ait hükümler akıl ile bilinemeyeceğinden bu konuda fetret ehline bir sorumluluk terettüp etmez.

Eş’ariler ise, resulü doğrudan doğruya peygamber olarak anlamışlar ve peygamber gelmeyen bir kavim için sorumluluk da olamayacağını söylemişlerdir.

Benzer sebepler benzer sonuçları doğurur. Fetret bir semboldür. Her ne kadar belli bir dönem için kullanılmışsa da benzer durumların vuku bulması halinde yine fetret hükümlerinin geçerli olacağında şüphe yoktur.

Peygamber Efendimiz (asm) Allah’ın son elçisi olduğuna göre, diğer din mensuplarının durumu ne olacaktır?

Peygamberin davetinin ulaştığı kimseler eğer kabul etmezlerse küfre düştüklerinde hiçbir tereddüt yoktur. Fakat peygamberin davetinin ulaşmadığı yerlerde yaşayanlar, fetret ehli olabilirler. Zira Cenab-ı Hakk’ın insanları mükellef kılması,

---

peygamberin davetinin ulaşma şartına bağlıdır.

Günümüz dünyasında da İslamiyeti ya hiç duymayan veya bir Müslümanın Budizmi duyması kadar duyan veya yanlış bilgilendirilen insanlar bulunabilir. Bunlar, “İslamı tanımaya güç yetirme” derecelerine göre muamele göreceklerdir. Gaybı Allah bilir. Biz ancak zahire hükmederiz.

Şu ayetler de bir yönüyle ehl-i fetretle ilgilidir:

“Allah hiçbir nefse kaldıramıyacağı yükü yüklemez.” (Bakara, 286)

“Uyarıcılar olmadan biz hiçbir beldeyi helak etmedik.” (Şuara, 208)

“Rabbin (beldelerin) merkezinde ayetlerimizi okuyan bir elçi göndermedikçe, beldeleri helâk edici değildir.” (Kasas, 59)